helion.pl
KSIĘGARNIA INTERNETOWA · WYDAWNICTWO

IDŹ DO
PRZYKŁADOWY ROZDZIAŁ
SPIS TREŚCI

KATALOG KSIĄŻEK
KATALOG ONLINE
ZAMÓW DRUKOWANY KATALOG

TWÓJ KOSZYK
DODAJ DO KOSZYKA

CENNIK I INFORMACJE
ZAMÓW INFORMACJE O NOWOŚCIACH
ZAMÓW CENNIK

CZYTELNIA
FRAGMENTY KSIĄŻEK ONLINE

PHP w mgnieniu oka

Autor: Chris Newman
Tłumaczenie: Radosław Meryk
ISBN: 83-246-0043-4
Tytuł oryginału: Teach Yourself PHP in 10 Minutes
Format: A5, stron: 272

Poznaj język PHP — najpopularniejszą technologię tworzenia dynamicznych witryn WWW

- Sposoby przetwarzania informacji z formularzy na stronach WWW
- Komunikacja z bazą danych
- Usuwanie błędów z kodu

Dynamiczne witryny WWW stopniowo wypierają takie, które opierają się wyłącznie na statycznych treściach. Możliwość połączenia stron z bazą danych pozwoliła na tworzenie portali, sklepów internetowych, katalogów, forów dyskusyjnych i wielu innych witryn, bez których trudno sobie wyobrazić oblicze współczesnego internetu. Spośród technologii wykorzystywanych do tworzenia dynamicznych witryn WWW największą popularnością cieszy się PHP. Tę dostępną nieodpłatnie platformę można uruchomić w każdym systemie operacyjnym. PHP jest językiem stosunkowo prostym. Pisane w nim skrypty są osadzane w kodzie strony WWW i interpretowane podczas jej wyświetlania w przeglądarce.

„PHP w mgnieniu oka" to książka dla tych, którzy chcą szybko poznać najważniejsze elementy programowania w języku PHP. Opisuje podstawowe zagadnienia związane ze zmiennymi, słowami kluczowymi i organizacją kodu. Czytając ją, dowiesz się, jak za pomocą PHP przetwarzać różne typy danych, jak osadzać kod PHP wewnątrz kodu HTML i jak tworzyć elementy stron WWW. Nauczysz się również łączyć skrypty PHP z zewnętrznymi programami, serwerami i usługami, przeczytasz o komunikacji z bazą danych, obsłudze systemu plików i usuwaniu błędów ze skryptów.

- Zmienne i stałe w PHP
- Sterowanie przebiegiem programu
- Stosowanie funkcji
- Przetwarzanie różnych typów danych
- Obsługa formularzy HTML, sesji i plików cookie
- Uwierzytelnianie użytkowników
- Komunikacja z serwerem WWW
- Łączenie z bazą danych
- Obsługa błędów
- Klasy z repozytorium PEAR

Jeśli chcesz nauczyć się PHP, ale nie masz na to zbyt wiele czasu, koniecznie przeczytaj tę książkę.

Wydawnictwo Helion
ul. Chopina 6
44-100 Gliwice
tel. (32)230-98-63
e-mail: helion@helion.pl

Spis treści

O Autorze **7**

Wprowadzenie: PHP wita! **9**

Część I Podstawy PHP **15**

Rozdział 1. Wprowadzenie w tematykę PHP **17**
Podstawy PHP 17
Pierwszy skrypt 20
Podsumowanie 24

Rozdział 2. Zmienne **25**
Podstawowe wiadomości o zmiennych 25
Typy danych 28
Podsumowanie 31

Rozdział 3. Przepływ sterowania **33**
Instrukcje warunkowe 33
Pętle 39
Podsumowanie 41

Rozdział 4. Funkcje **43**
Zastosowanie funkcji 43
Argumenty i zwracane wartości 45
Wykorzystanie plików bibliotecznych 49
Podsumowanie 50

Część II Przetwarzanie danych **51**

Rozdział 5. Przetwarzanie liczb **53**
Operacje arytmetyczne 53
Liczbowe typy danych 56
Funkcje przetwarzające liczby 57
Podsumowanie 60

Rozdział 6. Przetwarzanie ciągów znaków 61
Anatomia ciągów znaków 61
Formatowanie ciągów znaków 64
Funkcje przetwarzania ciągów znaków 68
Podsumowanie 70

Rozdział 7. Tablice 71
Czym są tablice? 71
Funkcje przetwarzania tablic 75
Tablice wielowymiarowe 78
Podsumowanie 80

Rozdział 8. Wyrażenia regularne 81
Wprowadzenie do wyrażeń regularnych 81
Zastosowanie funkcji ereg 82
Podsumowanie 89

Rozdział 9. Przetwarzanie godzin i dat 91
Formaty daty 91
Przetwarzanie znaczników czasu 93
Podsumowanie 97

Rozdział 10. Wykorzystanie klas 99
Obiektowe własności języka PHP 99
Czym jest klasa? 100
Tworzenie i wykorzystywanie obiektów 101
Podsumowanie 105

Część III Środowisko webowe 107

Rozdział 11. Przetwarzanie formularzy HTML 109
Przesyłanie formularzy do PHP 109
Obsługa formularzy za pomocą PHP 114
Skrypt do przesyłania wiadomości e-mail za pomocą formularza 116
Podsumowanie 118

Rozdział 12. Generowanie dynamicznego HTML 119
Ustawianie wartości domyślnych 119
Tworzenie elementów formularza 123
Podsumowanie 127

Rozdział 13. Weryfikacja poprawności danych w formularzach 129
Zapewnienie wypełnienia pól obowiązkowych 129
Wyświetlanie ostrzeżeń dotyczących poprawności danych 131
Wymuszanie reguł dotyczących danych 133
Wyróżnianie pól wymagających uwagi 134
Podsumowanie 136

Rozdział 14. Pliki cookie i sesje 137
Pliki cookie 137
Sesje 141
Podsumowanie 143

Rozdział 15. Uwierzytelnianie użytkowników 145
Typy uwierzytelniania 145
Tworzenie systemu uwierzytelniania 148
Podsumowanie 153

Rozdział 16. Komunikacja z serwerem WWW 155
Nagłówki HTTP 155
Zmienne środowiskowe serwera 160
Podsumowanie 162

Część IV Wykorzystanie innych usług z poziomu PHP 163

Rozdział 17. Dostęp do systemu plików 165
Zarządzanie plikami 165
Odczytywanie i zapisywanie plików 168
Podsumowanie 174

Rozdział 18. Wykonywanie programów na serwerze WWW 175
Wykonywanie programów na hoście 175
Środowisko hosta 178
Zagadnienia bezpieczeństwa 181
Podsumowanie 182

Rozdział 19. Wykorzystanie bazy danych MySQL 183
Wykorzystanie MySQL 183
Wykonywanie instrukcji SQL 185
Uruchamianie diagnostyczne instrukcji SQL 189
Podsumowanie 191

Rozdział 20. Abstrakcja bazy danych 193
Klasa PEAR DB 193
Zagadnienia związane z przenośnością baz danych 199
Podsumowanie 202

Rozdział 21. Uruchamianie skryptów PHP z wiersza polecenia 203
Środowisko wiersza polecenia 203
Pisanie skryptów przeznaczonych do uruchamiania w wierszu polecenia 207
Podsumowanie 210

Rozdział 22. Obsługa błędów 211
Zgłaszanie błędów 211
Podsumowanie 218

Część V Konfigurowanie i rozszerzenia PHP 219

Rozdział 23. Konfiguracja PHP 221
Ustawienia konfiguracji 221
Dyrektywy konfiguracji 224
Ładowalne moduły 229
Podsumowanie 230

Rozdział 24. Bezpieczeństwo PHP 231
Tryb bezpieczny 231
Inne mechanizmy zabezpieczeń 234
Podsumowanie 238

Rozdział 25. Repozytorium PEAR 239
Co to jest PEAR? 239
Korzystanie z repozytorium PEAR 241
Podsumowanie 245

Dodatki 247

Dodatek A Instalacja PHP 249
Instalacje na platformie Linux (Unix) 249
Instalacja w systemie Windows 253
Rozwiązywanie problemów 254

Skorowidz 255

Rozdział 2.

Zmienne

W tym rozdziale nauczymy się przypisywać wartości do zmiennych w PHP oraz wykorzystywać je w prostych wyrażeniach.

Podstawowe wiadomości o zmiennych

Zmienne — kontenery, w których można zapisywać wartości do późniejszego wykorzystania, są zasadniczymi komponentami każdego języka programowania.

Na przykład w skrypcie może występować zmienna o nazwie `number`, w której zapisano wartość *5*, albo zmienna o nazwie `name`, w której zapisano wartość *Krzysztof*. Zmienne o podanych nazwach i wartościach zadeklarowano w następującym kodzie:

```
$number = 5;
$name = "Krzysztof";
```

Zmienne w PHP zawsze poprzedza się znakiem dolara. Jeśli się o tym pamięta, zadeklarowanie nowej zmiennej jest bardzo proste: wystarczy po lewej stronie znaku równości umieścić nazwę zmiennej, a po prawej wartość, którą chcemy do niej przypisać.

Deklarowanie zmiennych. Inaczej niż w niektórych językach programowania, w PHP nie trzeba deklarować zmiennych przed ich wykorzystaniem. Aby zadeklarować zmienną, wystarczy przypisać do niej wartość. Można to zrobić w dowolnym momencie.

Zmienne można wykorzystywać zamiast literałów w dowolnym miejscu kodu PHP. W zaprezentowanym tu kolejnym przykładzie wykorzystano instrukcję `echo` w celu wyświetlenia wartości zapisanej w zmiennej. Robi się to identycznie jak w przypadku wyświetlania literału tekstowego:

```
$name = "Krzysztof";
echo "Cześć, ";
echo $name;
```

Wynik działania tego kodu jest następujący:

```
Cześć, Krzysztof
```

Nazwy zmiennych

Im bardziej opisowe są nazwy zmiennych, tym łatwiej rozpoznać, do czego są przeznaczone. Jest to szczególnie ważne jeśli sięgamy do skryptu kilka miesięcy po jego napisaniu.

Ogólnie rzecz biorąc, nie należy do dobrego stylu stosowanie takich nazw zmiennych jak `$a`, `$b` itd. Prawdopodobnie niezbyt długo będziemy pamiętać, czego dotyczą określone litery. Dobra nazwa zmiennej zawiera informacje o wartościach, jakich dotyczy (na przykład `$cena` lub `$nazwisko`).

Wielkość liter. W PHP w nazwach zmiennych rozróżniane są wielkie i małe litery — na przykład zmienna `$nazwisko` to co innego niż `$Nazwisko`. W tym samym skrypcie w obu zmiennych mogą być zapisane inne wartości.

W nazwach zmiennych mogą występować tylko litery, cyfry i znaki podkreślenia. Nazwa zmiennej może rozpoczynać się literą bądź znakiem podkreślenia. Przykłady prawidłowych i nieprawidłowych nazw zmiennych zestawiono w tabeli 2.1.

Zastosowanie znaków podkreślenia. Wykorzystanie znaków podkreślenia to dobry sposób nadania zmiennym nazw składających się z dwóch lub większej liczby słów. Na przykład nazwy zmiennych `$imie_nazwisko` oraz `$data_urodzenia` są bardziej czytelne właśnie dzięki zastosowaniu znaków podkreślenia.

Inną popularną konwencją stosowaną do nazw zmiennych składających się z większej liczby słów jest rozpoczynanie każdego kolejnego wyrazu w nazwie wielką literą — na przykład `$ImieNazwisko` lub `$DataUrodzenia`. Jeśli ktoś preferuje taki styl, może z powodzeniem go stosować w swoich skryptach, musi jednak pamiętać, że wielkość liter ma znaczenie.

Tabela 2.1. *Przykłady prawidłowych i nieprawidłowych nazw zmiennych*

Prawidłowe nazwy zmiennych	Nieprawidłowe nazwy zmiennych
`$procent`	`$pct%`
`$imie_nazwisko`	`$imie-nazwisko`
`$wiersz_2`	`$2gi_wiersz`

Wyrażenia

Podczas przypisywania wartości do zmiennej podawana wartość nie musi być literałem. Równie dobrze może to być *wyrażenie* — połączone za pomocą *operatora* dwie (lub więcej) wartości, które wspólnie tworzą wynik. Zrozumienie działania zaprezentowanego tu przykładu nie powinno nastręczyć trudności. Dokładny jego opis zamieszczono pod przykładem:

```
$sum = 16 + 30;
echo $sum;
```

Zmienna `$sum` pobiera wartość wyrażenia znajdującego się po prawej stronie znaku równości. Wartości *16* i 3*0* zostały połączone za pomocą operatora dodawania — symbolu plus (+), dlatego wyrażenie zwraca wynik dodawania tych dwóch liczb. Jak łatwo przewidzieć, wykonanie tego kodu spowoduje wyświetlenie liczby `46`.

Tę samą operację dodawania można wykonać z wykorzystaniem dwóch zmiennych:

```
$a = 16;
$b = 30;
$sum = $a + $b;
echo $sum;
```

Wykonanie tego kodu powoduje dodanie wartości zmiennych `$a` i `$b`. Tak jak poprzednio, skrypt wyświetla liczbę `46`.

Zmienne w ciągach znaków

Jak już powiedziano, ciągi znaków muszą być ujęte w cudzysłów lub apostrofy. Wiemy też, że istnieje różnica pomiędzy zastosowaniem apostrofów i cudzysłowów.

Na czym polega ta różnica? Znak dolara występujący w ciągu znaków ujętym w cudzysłów oznacza, że bieżąca wartość zmiennej powinna stać się częścią ciągu znaków. Jeśli natomiast występuje w ciągu znaków ujętym w apostrofy, znak dolara jest interpretowany literalnie i nie powoduje odwołania do zmiennych.

Różnicę tę zaprezentowano w zamieszczonych niżej przykładach. W pierwszym z nich w ciągu znaków wprowadzono wartość zmiennej `$name`:

```
$name = "Krzysztof";
echo "Cześć, $name";
```

Wykonanie kodu spowoduje wyświetlenie ciągu `Cześć, Krzysztof`.

W drugim przykładzie znak dolara zostanie zinterpretowany literalnie i nie nastąpi odwołanie do zmiennej:

```
$name = 'Krzysztof';
echo 'Cześć, $name';
```

Wykonanie tego kodu spowoduje wyświetlenie ciągu `Cześć, $name`.

Czasami w kodzie PHP trzeba jawnie oznaczyć początek i koniec zmiennej. W tym celu należy użyć nawiasów klamrowych — `{}`. Aby wyświetlić wagę z przyrostkiem oznaczającym kilogramy lub funty, odpowiednia instrukcja powinna przyjąć następującą postać:

```
echo "Całkowita waga wynosi {$weight}kg";
```

Gdyby nie zostały zastosowane nawiasy klamrowe wokół zmiennej `$weight`, interpreter PHP próbowałby znaleźć zmienną `$weightkg`, która najprawdopodobniej nie występuje w skrypcie.

Ten sam efekt można osiągnąć dzięki zastosowaniu operatora *konkatenacji* — symbolu kropki. Można go wykorzystać do połączenia ze sobą dwóch lub większej liczby ciągów znaków, tak jak pokazano w następującym przykładzie:

```
echo 'Całkowita waga wynosi ' . $weight . 'kg';
```

Trzy wartości — dwa literały znakowe i jedna zmienna `$weight` — są ze sobą łączone w kolejności, w jakiej występują w instrukcji. Warto zwrócić uwagę na to, że na końcu pierwszego ciągu znaków dodano spację, aby oddzielić słowo *wynosi* od wartości wagi.

Gdyby zmienna `$weight` miała wartość 99, wykonanie przedstawionej wyżej instrukcji spowodowałoby wyświetlenie następującego wyniku:

```
Całkowita waga wynosi 99kg
```

Typy danych

Każda zmienna, w której zapisano wartość, posiada typ danych. Typ danych definiuje rodzaje wartości, które mogą być zapisane w zmiennej. Podstawowe typy danych dostępne w PHP zestawiono w tabeli 2.2.

Tabela 2.2. *Typy danych w PHP*

Typ danych	Opis
`Boolean`	Ocena logiczna; może mieć wartość `TRUE` (prawda) lub `FALSE` (fałsz).
`Integer`	Wartość numeryczna — dodatnia lub ujemna liczba całkowita.
`Double` (lub `float`)	Liczba zmiennoprzecinkowa — dowolna liczba dziesiętna.
`String`	Wartość alfanumeryczna — może zawierać dowolną liczbę znaków ASCII.

W momencie przypisania wartości do zmiennej następuje ustalenie typu danych. PHP określa typ danych automatycznie, na podstawie przypisanej wartości. Aby sprawdzić typ danych zmiennej, można skorzystać z funkcji `gettype`.

Wykonanie poniższego kodu pozwoli przekonać się, że typ danych liczby dziesiętnej to `double`:

```
$value = 7.2;
echo gettype($value);
```

Działanie odwrotne do `gettype` ma funkcja `settype`, która umożliwia przesłonięcie typu danych zmiennej. Jeśli zapisana w zmiennej wartość nie może być zapisana przy użyciu nowego typu, jest modyfikowana do najbliższej możliwej wartości.

Następujący kod jest próbą przekształcenia ciągu znaków na liczbę całkowitą:

```
$value = "22nd January 2005";
settype($value, "integer");
echo $value;
```

W tym przypadku ciąg znaków rozpoczyna się od cyfr, ale nie reprezentuje liczby całkowitej. W wyniku konwersji przekształcone będą wszystkie znaki — od początku ciągu do pierwszego znaku, który nie jest liczbą. Pozostała część ciągu znaków będzie odrzucona, a zatem wykonanie tego kodu zwróci wartość `22`.

Analiza typów danych. W praktyce funkcji `settype` i `gettype` nie wykorzystuje się zbyt często, ponieważ nie ma zbyt wielu sytuacji, w których trzeba modyfikować typ danych zmiennej. Jak już powiedziano, PHP automatycznie przypisuje typ danych do zmiennej.

Żonglowanie typami

Czasami interpreter PHP przeprowadza niejawną konwersję typów danych. Dzieje się tak w przypadku, gdy spodziewa się wartości określonego typu. Takie działanie określa się jako *żonglowanie typami* (ang. *type juggling*).

Na przykład operator dodawania powinien znajdować się pomiędzy dwoma liczbami. Przed wykonaniem operacji dodawania ciągi znaków są przekształcane na wartości typu `double` lub `integer`. Tak więc zaprezentowana poniżej operacja dodawania zwróci wynik w postaci liczby całkowitej:

```
echo 100 + "10 cali";
```

Wykonanie kodu powoduje dodanie liczb 100 i 10, dlatego w wyniku wyświetlona zostanie liczba `110`.

Podobny mechanizm działa w przypadku zastosowania operatora znakowego dla danych liczbowych. W przypadku przeprowadzania operacji znakowej na danych liczbowych, wartości liczbowe są najpierw przekształcane na ciągi znaków. Z taką sytuacją zetknęliśmy się już przy okazji omawiania operatora konkatenacji — wyświetlana zmienna `$weight` była liczbą.

Wynikiem działania operacji wykonywanych na ciągach znaków zawsze jest ciąg znaków, nawet wtedy, kiedy przypomina liczbę. Wykonanie kodu zaprezentowanego w zamieszczonym niżej przykładzie zwraca wynik `69`, ale — jak pokazuje wynik działania funkcji `gettype` — zmienna `$number` zawiera ciąg znaków:

```
$number = 6.9;
echo $number;
echo gettype($number);
```

Rozbudowaną listę operatorów liczbowych i tekstowych przedstawimy w rozdziałach 5., „Przetwarzanie liczb”, oraz 6., „Przetwarzanie ciągów znaków”.

Zmienne do przechowywania nazw zmiennych

W PHP wartość zapisaną w zmiennej można wykorzystać jako nazwę innej zmiennej. Jeśli to nie brzmi zbyt zrozumiale, spróbujemy objaśnić to za pomocą następującego przykładu:

```
$my_age = 21;
$varname = "my_age";
echo "Wartość zmiennej $varname wynosi ${$varname}";
```

Wynik działania powyższego skryptu jest następujący:

```
Wartość zmiennej my_age wynosi 21
```

Ponieważ ciąg znaków jest ujęty w cudzysłów, znak dolara oznacza, że wartość zmiennej stanie się częścią ciągu znaków. Konstrukcja `${$varname}` spowoduje, że wartość zmiennej, której nazwę zapisano w zmiennej `$varname`, stanie się częścią ciągu znaków.

Nawiasy klamrowe wokół nazwy `$varname` są obowiązkowe wewnątrz ciągów znaków, ale w innych wywołaniach ich użycie nie jest konieczne. Kod zastosowany w naszym kolejnym, zamieszczonym poniżej przykładzie, w którym zastosowano operator konkatenacji, zwraca dokładnie taki sam wynik jaki uzyskaliśmy poprzednio:

```
echo 'Wartość zmiennej ' . $varname . ' wynosi ' . $$varname;
```

Podsumowanie

W tym rozdziale mogliśmy zobaczyć, jak posługiwać się zmiennymi w PHP. W następnym dowiemy się, w jaki sposób korzystać z instrukcji warunkowych i instrukcji pętli do zarządzania przepływem sterowania w skryptach.